

ผลของการใช้วิธี Stepping Stone ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาไทย
และความผูกพันในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Effects of Stepping Stone Teaching Approach on Academic Achievement
and Learning Engagement Regarding Principles of Thai Language Usage
of year-2 secondary school students

นางสาวยุวพันธ์ แซ่แต้

Miss Yuwanan Saetae

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Student in Master of Education Program in Teaching Thai Language,

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี จำนวน 24 คน ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาและแบบวัดความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา โดยใช้เก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone จำนวน 4 แผน 12 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระ (Dependent sample t-test) ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษามีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นแต่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : การใช้วิธี Stepping Stone, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษา, ความผูกพันในการเรียนรู้
หลักการใช้ภาษา

ABSTRACT

This research aimed to compare students' learning achievement and learning engagement in Thai language principles regarding word formation, of year-2 secondary school students before and after the implementation of the Stepping Stone instructional method. The target population consisted of 24 year-2 secondary school students from a secondary school in Ratchaburi Province, enrolled in the second semester of the 2025 academic year, selected through purposive sampling. The research instruments included a learning achievement test on Thai language principles and a learning engagement questionnaire, both administered before and after the experiment. The instructional intervention consisted of four Stepping Stone lesson plans, totaling 12 hours. Data were analyzed using mean, standard deviation, and a dependent samples t-test. The results indicated that students' post-learning achievement was significantly higher than their pre-learning achievement at the .05 level. Meanwhile, students' learning engagement showed a slight increase in mean scores; however, no statistically significant difference was found.

Keywords: Stepping Stone Approach, learning achievement in Thai language principles, learning engagement in language learning

บทนำ

ภาษาไทยมิได้เป็นเพียงเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าและเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสติปัญญาของเด็กไทย ในด้านการศึกษา ภาษาไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญในการเข้าถึงองค์ความรู้ศาสตร์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ หรือสังคมศึกษา ล้วนต้องอาศัยทักษะการอ่านจับใจความ การตีความ และการวิเคราะห์สาร หากนักเรียนขาดความแตกฉานหลักการใช้ภาษาไทย ย่อมส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการทำความเข้าใจเนื้อหาและการถ่ายทอดความคิดออกมาอย่างเป็นระบบ เป็นอุปสรรคสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ดวงใจ ไทยอุบุญ, 2552)

กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้มีวิชาภาษาไทยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 เป็นวิชาบังคับตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยกำหนดสาระ และมาตรฐานการเรียนรู้ไว้จำนวน 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดู การพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งสาระการเรียนรู้ที่สำคัญสาระหนึ่งคือ สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย โดย

กำหนดให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

แม้ว่าการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะ การสื่อสาร การคิดวิเคราะห์ และการใช้ภาษาอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะ “หลักการใช้ภาษาไทย” ซึ่งเป็น พื้นฐานที่สำคัญ จากประสบการณ์ของผู้สอนพบว่าผู้เรียนจำนวนไม่น้อยยังมีปัญหาการใช้หลักภาษาไทย ส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ สืบเนื่องจากการทดสอบปลายภาคเรียน เกณฑ์ผ่านของการทดสอบคิด เป็นร้อยละ 50 ผลการสอบของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์จำนวนมาก อีกทั้งยังพบว่า ผู้เรียนบางส่วนขาดความสนใจและความผูกพันต่อการเรียนรู้ ทำให้การมีส่วนร่วมในชั้นเรียนลดลง และส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ในระยะยาว

ปัญหาดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยังเน้นการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ผู้เรียนเป็นหลัก ขาดการออกแบบกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป และไม่สอดคล้องกับระดับความสามารถ ที่หลากหลายของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมที่ไม่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม อย่างต่อเนื่อง ยังส่งผลต่อระดับความผูกพันในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ความสนใจ และความพยายามในการเรียน (อรุณี ราชพัฒน์ และคณะ, 2555)

วิธี Stepping Stone เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความสามารถของผู้เรียนด้าน “หลักการใช้ภาษาไทย” อย่างเป็นลำดับขั้น โดยเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับ ที่ซับซ้อนมากขึ้น เปรียบเสมือนการก้าวข้าม “ก้อนหิน” ทีละก้อนอย่างต่อเนื่องและมั่นคง ผู้เรียนจะค่อย ๆ สร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้คำ การเรียบเรียงประโยค และการเขียน จากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ท้าทายมากขึ้น โดย ไม่ข้ามขั้นตอนสำคัญของการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาไทย อย่างเป็นระบบ (Gunning, 2024)

ในการจัดการเรียนรู้ ครูจะออกแบบกิจกรรมโดยใช้เนื้อหาเกี่ยวกับหลักการใช้ภาษาไทยเป็นแกนหลักและ จัดลำดับกิจกรรมจากง่ายไปยาก เช่น เริ่มจากการทำความเข้าใจการใช้คำและความหมายของคำ การสร้างประโยค อย่างถูกต้อง ไปสู่การเรียบเรียงข้อความและการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะอย่างต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ ครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดเพื่อส่งเสริมให้ ผู้เรียนวิเคราะห์การใช้ภาษา อธิบายเหตุผล และเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ อันจะช่วยพัฒนาความเข้าใจ ในหลักภาษาได้อย่างลึกซึ้ง

การจัดกิจกรรมควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย เช่น การทำงานกลุ่ม การอภิปราย และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด วิเคราะห์

และสื่อสารอย่างมีเหตุผล อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความผูกพันในการเรียนรู้ เนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสแสดงออก มีส่วนร่วม และเห็นพัฒนาการของตนเองอย่างต่อเนื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามวิธี Stepping Stone ยังสอดคล้องกับแนวคิด Scaffolding โดยครูมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำในแต่ละขั้นของการเรียนรู้ เช่น การยกตัวอย่าง การชี้แนะ และการให้ข้อมูลย้อนกลับที่เหมาะสม เมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้น ครูจะค่อย ๆ ลดบทบาทการช่วยเหลือลง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้หลักการใช้ภาษาไทยได้ด้วยตนเอง อย่างถูกต้องและเหมาะสม (Gunning, 2024)

นอกจากนี้ วิธี Stepping Stone ยังมีศักยภาพในการส่งเสริมความผูกพันในการเรียนรู้ของผู้เรียนเนื่องจาก เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้รับประสบการณ์ความสำเร็จทีละขั้น และสามารถมองเห็นพัฒนาการของตนเองได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนส่งผล ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ และมีความพยายามในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้วิธี Stepping Stone ที่มีต่อ 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาไทย และ 2. ความผูกพันในการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ในระยะยาว

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาไทย เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone
2. เพื่อเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาไทย เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone มีความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ทบทวนวรรณกรรม

1. วิธี Stepping Stone

วิธี Stepping Stone เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความเข้าใจในหลักการใช้ภาษาโดยเฉพาะ เรื่องการสร้างคำในภาษาไทยอย่างเป็นลำดับขั้น จากระดับพื้นฐานไปสู่ระดับที่ซับซ้อนมากขึ้น เปรียบเสมือน การก้าวข้าม “ก้อนหิน” ทีละชั้นอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจะค่อย ๆ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะ โครงสร้าง และหน้าที่ของคำ จากความรู้พื้นฐาน เช่น คำมูล ไปสู่คำที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ได้แก่ คำประสม คำซ้ำ และคำซ้อน โดยไม่ข้ามกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ

ในการจัดการเรียนรู้ ครูควรออกแบบกิจกรรมโดยใช้เนื้อหาเรื่อง “การสร้างคำ” เป็นแกนหลัก และจัดลำดับ การเรียนรู้จากเนื้อหาที่เข้าใจง่ายไปสู่เนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิม กับความรู้ใหม่ได้อย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งฝึกทักษะการวิเคราะห์โครงสร้างของคำ การจำแนกประเภทของคำ และการนำคำไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ครูมีบทบาทสำคัญในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิด เช่น การให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความหมายของคำในบริบท การเปรียบเทียบลักษณะของคำแต่ละประเภท และการอธิบายเหตุผลในการใช้คำ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการคิด วิเคราะห์และเข้าใจหลักการใช้ภาษาอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ คำถามควรมีความหลากหลายและสอดคล้องกับระดับ ความสามารถของผู้เรียนในแต่ละช่วงของการเรียนรู้

นอกจากนี้ ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม เช่น การทำแผนผังความคิด การแต่งประโยค และการสร้างเรื่องสั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้คำในสถานการณ์จริง เกิดความเข้าใจเชิงความหมายและการใช้งาน รวมถึงสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

แนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิด Scaffolding โดยครูทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ในระยะแรก ผ่านการให้คำแนะนำ ตัวอย่าง และแบบฝึกที่เหมาะสม และค่อย ๆ ลดบทบาทการช่วยเหลือลงเมื่อผู้เรียน มีความเข้าใจมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สรุป และประยุกต์ใช้หลักการใช้ภาษาได้ด้วยตนเอง (Gunning, 2024) ในแต่ละขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดหัวข้อและการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้

หมายถึง การที่ครูและผู้เรียนร่วมกันกำหนดหัวข้อเกี่ยวกับการสร้างคำ และเตรียมความพร้อมโดยใช้กิจกรรมกระตุ้น ความรู้เดิม เช่น การยกตัวอย่างคำในชีวิตประจำวัน การจำแนกประเภทของคำ หรือการคาดเดาความหมายของคำ จากบริบท โดยใช้สื่อหรือแบบฝึกที่มีระดับความยากไม่ซับซ้อน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะ และความหมายของคำ อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้เรื่องการสร้างคำ

ขั้นที่ 2 การพัฒนาแนวคิดสำคัญและการฝึกปฏิบัติ

หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสร้างคำในระดับที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยให้ผู้เรียนศึกษาตัวอย่างคำ วิเคราะห์โครงสร้างของคำ เช่น การประสมคำ การซ้ำคำ และการเติมคำ พร้อมทั้งฝึกปฏิบัติผ่านแบบฝึกหรือกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การสร้างคำใหม่ การวิเคราะห์ความหมายของคำ และการใช้คำในประโยค ครูมีบทบาทในการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์และให้คำแนะนำ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 3 การประยุกต์ใช้และการสรุปความรู้ด้วยตนเอง

หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนนำความรู้เกี่ยวกับการสร้างคำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การแต่งประโยค การเขียนข้อความ หรือการสร้างผลงานทางภาษา โดยผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และเลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างคำด้วยตนเอง ครูจะลดบทบาทการช่วยเหลือลง และทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะอย่างเต็มประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาไทย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาเป็นตัวบ่งชี้ระดับความสำเร็จของผู้เรียนที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนถึงความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทั้งในด้านการวิเคราะห์โครงสร้างของคำ การจำแนกประเภทของคำ และการนำไปใช้ในบริบทต่าง ๆ โดยนักวิชาการได้อธิบายสอดคล้องกันว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นความสามารถที่พัฒนาขึ้นจากการเรียนรู้ การฝึกฝน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และสามารถวัดได้ผ่านเครื่องมือทางการศึกษา เช่น แบบทดสอบ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2548; ศิริชัย กาญจนวสี, 2550) นอกจากนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังมีความสำคัญในฐานะตัวสะท้อนคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน และความเหมาะสมของหลักสูตร โดยเฉพาะในบริบทของการเรียนหลักการใช้ภาษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการสื่อสารและการเรียนรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ดังนั้นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านหลักการใช้ภาษาจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

3. ความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา

ความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาเป็นคุณลักษณะสำคัญของผู้เรียนที่สะท้อนถึงระดับความสนใจ ความพึงพอใจ และความมุ่งมั่นในการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยผู้เรียนที่มีความผูกพันในการเรียนรู้จะมีความกระตือรือร้นในการทำความเข้าใจเนื้อหา ฝึกฝนทักษะการใช้ภาษา เช่น การวิเคราะห์โครงสร้างของคำ การจำแนกประเภทของคำ และการนำไปใช้ในบริบทต่าง ๆ ตลอดจนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับครูและเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้ ความผูกพันในการเรียนรู้สามารถอธิบายได้ผ่าน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบทางปัญญา

องค์ประกอบทางอารมณ์ และองค์ประกอบทางพฤติกรรม โดยองค์ประกอบทางปัญญาและอารมณ์เป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การแสดงออกเชิงพฤติกรรม เช่น การมีส่วนร่วมในการเรียน การแสดงความคิดเห็น และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง (Charbonneau-Gowdy & Chavez, 2019; Halverson & Graham, 2019)

ดังนั้น การส่งเสริมความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย สามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาตนเองได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research design) โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาและความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี Stepping Stone ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 24 คน ซึ่งออกแบบการวิจัยแบบ One group pre-test and post-test intervention (Cohen et al., 2018) โดยประชากรกลุ่มเป้าหมายมีการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย (target population)

เนื่องจากผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักเรียนภายในห้องเรียนซึ่งถูกกำหนดรายชื่อ จำนวนนักเรียน และตารางสอนโดยฝ่ายวิชาการของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี ทำให้มีข้อจำกัดในการสุ่มกลุ่มเป้าหมายจากประชากรด้วยเหตุนี้ งานวิจัยนี้จึงมีลักษณะเป็นแบบ field experiment (Robson & McCartan, 2016) โดยมีประชากรกลุ่มเป้าหมาย (target population) (Salkind, 2017) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 24 คน ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกนักเรียนกลุ่มดังกล่าวแบบเจาะจง (Creswell & Guetterman, 2019)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รายละเอียดมีดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone 4 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ใน 1 ชั่วโมง มีขั้นตอนการเรียนรู้ทั้งหมด 3 ขั้นตอนประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การกำหนดหัวข้อและการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 การพัฒนาแนวคิดสำคัญและการฝึกปฏิบัติ ขั้นที่ 3 การประยุกต์ใช้และการสรุปความรู้ด้วยตนเอง ภายหลังจากการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม จากนั้นนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน เพื่อประเมิน

ความถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนความสอดคล้องของตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องมีความเหมาะสมจึงนำไปใช้ในการทดลอง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ปรนัย จำนวน 30 ข้อ และแบบวัดความผูกพันในการเรียนรู้ หลักการใช้ภาษา จำนวน 30 ข้อ จากนั้น นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม แล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เมื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาและแบบวัดความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 16 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายการวิจัยในครั้งนี้ ผลการทดลอง พบว่า 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 และค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.63 และค่าความยาก-ง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.25-0.75 และ 2) แบบวัดความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยติดต่อไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลภายในโรงเรียนเมื่อทางโรงเรียนอนุญาต จึงได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 วัดความผูกพันก่อนการทดลองกับประชากรกลุ่มเป้าหมายด้วยแบบวัดความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา แบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 30 นาที

3.2 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทยก่อนการทดลองกับประชากรกลุ่มเป้าหมายด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย ปรนัย จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการวัด 40 นาที

3.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone 4 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง

3.4 วัดความผูกพันหลังการทดลองกับประชากรกลุ่มเป้าหมายด้วยแบบวัดความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา แบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 30 นาที

3.5 วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทยหลังการทดลองกับประชากรกลุ่มเป้าหมายด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ปรนัย จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการวัด 40 นาที

3.6 เพื่อหลีกเลี่ยงให้ผู้เรียนจดจำคำตอบที่ถูกต้องซึ่งอาจส่งผลต่ออคติและความลำเอียงในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงไม่ได้แจ้งเฉลยคำตอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาให้ผู้เรียนทราบ

ตลอดระยะเวลาการดำเนินการในขั้นตอนที่ 3.2-3.5 ภายหลังจากเมื่อเสร็จสิ้นการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้ผู้เรียนทราบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) เพื่อการวิจัยโดยได้ดำเนินการดังนี้

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาเรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone ของประชากรกลุ่มเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาเรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone ด้วยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระจากกัน และได้เลือกใช้สถิติ t-test เนื่องจากมีการแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยภายใต้พื้นที่ใต้โค้งแล้วพบว่าเป็นการแจกแจงความถี่แบบปกติ (normal distribution)

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone ของประชากรกลุ่มเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone ด้วยการทดสอบค่า t แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระจากกัน และได้เลือกใช้สถิติ t-test เนื่องจากได้มีการแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยภายใต้พื้นที่ใต้โค้งแล้วพบว่าเป็นการแจกแจงความถี่แบบปกติ (normal distribution)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone

ช่วงเวลา	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ค่า t	Sig
ก่อนการทดลอง	24	30	12.83	4.14	3.96	.001*
หลังการทดลอง	24	30	16.13	4.36		

* P <.05

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone

ช่วงเวลา	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ค่า t	Sig
ก่อนการทดลอง	24	150	112.50	17.38	1.74	.095
หลังการทดลอง	24	150	117.92	14.81		

* $P < .05$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองเล็กน้อย แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ t-test พบว่า ค่า t เท่ากับ 1.74 และมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .095 ซึ่งมากกว่า .05 แสดงว่าความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษาก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการประเมินผลของการใช้วิธี Stepping Stone ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาไทย และความผูกพันในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์ 2 ข้อดังนี้

ข้อที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 3.96, p = .001$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ว่า วิธี Stepping Stone เป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นลำดับขั้น จากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างคำในภาษาไทยได้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการเรียนรู้คำมูลไปสู่คำประสม คำซ้ำ และคำซ้อน ซึ่งเป็นการจัดลำดับเนื้อหาที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางความคิดของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนของ Stepping Stone ยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ผ่านการวิเคราะห์ การฝึกปฏิบัติ และการนำความรู้ไปใช้

ในสถานการณ์จริง เช่น การวิเคราะห์โครงสร้างของคำ การสร้างคำ และการนำคำไปใช้ในประโยค ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิด Scaffolding ที่ครูทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ในระยะแรก และค่อย ๆ ลดบทบาทลงเมื่อผู้เรียนมีความเข้าใจมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (Gunning, 2024) ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ ชิมวงศ์ (2560) ที่ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ Scaffolding ตามกระบวนการของกิบบอนส์ พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอนสามารถพัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวะ ปินะสา (2568) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคนั่งร้าน (Scaffolding) ร่วมกับการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน และเทคนิคเกมเปิดแผ่นป้าย พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม การลงมือปฏิบัติ และการใช้สื่อที่หลากหลาย ช่วยกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนพมาศ ปลัดทอง (2562) ที่ศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคนั่งร้าน (Scaffolding) พบว่า แม้ผลในระยะหลังการทดลองทันทีจะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในระยะติดตามผล ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว มีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบมีลำดับขั้นสามารถส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่องในระยะยาว อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การฝึกฝน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบทดสอบ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2548; ศิริชัย กาญจนวสี, 2550) โดยผลการวิจัยครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ที่มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจด้านหลักการใช้ภาษาได้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าวิธี Stepping Stone เป็นแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างเป็นลำดับขั้น มีการฝึกปฏิบัติ และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อที่ 2 เปรียบเทียบความผูกพันในการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี Stepping Stone ได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันในการเรียนรู้ของนักเรียนหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนเล็กน้อย (ก่อนเรียน $\bar{X} = 112.50$, หลังเรียน $\bar{X} = 117.92$) แต่เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ t-test พบว่า ค่า t เท่ากับ 1.74 และค่า Sig. เท่ากับ .095 ซึ่งมากกว่า .05 แสดงว่าความผูกพันในการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แม้ผลการทดสอบจะไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การที่ค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า วิธี Stepping Stone มีแนวโน้มในการส่งเสริมความผูกพันในการเรียนรู้ของผู้เรียนในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในด้านการมีส่วนร่วมและความสนใจในการเรียนรู้ ทั้งนี้สามารถอธิบายผลดังกล่าวได้จากลักษณะของเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนรู้และลักษณะของการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1) ลักษณะของเนื้อหา “หลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย” เป็นเนื้อหาที่มีลักษณะโครงสร้างและกฎเกณฑ์ ซึ่งเน้นความเข้าใจในการวิเคราะห์ เช่น การจำแนกประเภทของคำ การวิเคราะห์โครงสร้างของคำ และการใช้คำอย่างถูกต้อง เนื้อหาประเภทนี้แม้จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างชัดเจน แต่มีข้อจำกัดในการกระตุ้น “ความรู้สึก” หรือ “อารมณ์ร่วม” ของผู้เรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความผูกพันในการเรียนรู้ โดยเฉพาะด้านอารมณ์ ทำให้ผู้เรียนอาจเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น แต่ยังไม่เกิดความรู้สึกผูกพันอย่างเด่นชัด

2) แม้วิธี Stepping Stone จะมีจุดเด่นในการจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากขึ้น แต่ลักษณะดังกล่าวมุ่งพัฒนาด้านความรู้และทักษะเป็นหลัก หรือกล่าวได้ว่าเน้นความผูกพันในมิติ “การรู้คิด” (cognitive engagement) มากกว่ามิติด้านอารมณ์และพฤติกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อคะแนนความผูกพันโดยรวม แม้ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น แต่ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้คะแนนความผูกพันโดยรวมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

3) ความผูกพันในการเรียนรู้เป็นตัวแปรด้านจิตวิทยาที่มีความซับซ้อน และต้องอาศัยระยะเวลาในการพัฒนา เนื่องจากเกี่ยวข้องกับประสบการณ์การเรียนรู้ ความสัมพันธ์ในชั้นเรียน และแรงจูงใจภายในของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การทดลองในระยะเวลาที่จำกัดอาจยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่าจะเริ่มเห็นแนวโน้มในทางที่ดีขึ้นก็ตาม

4) เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าผลการวิจัยครั้งนี้แตกต่างจากงานวิจัยของ ญักฐภัทร มุลหิณญ์เดชา (2568) ที่พบว่าผู้เรียนมีความผูกพันกับการอ่านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมตามแนวคิดการสร้างความรู้เชิงสังคมที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยกระตุ้นทั้งด้านอารมณ์และพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน และยิ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ ชัญชิตา ทูมมานนท์ (2564) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสามารถพัฒนาความผูกพันในการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะด้านอารมณ์และพฤติกรรม เนื่องจากมีการใช้สื่อ

และกิจกรรมที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความผูกพันในการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่างานวิจัยที่สามารถพัฒนาความผูกพันได้อย่างมีนัยสำคัญ มักมีลักษณะร่วมกัน คือ การเน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ความหลากหลายของกิจกรรม และการกระตุ้นอารมณ์ของผู้เรียนอย่างชัดเจน ซึ่งอาจเป็นองค์ประกอบที่ยังไม่เด่นชัดในกระบวนการจัดการเรียนรู้วิธี Stepping Stone ในการวิจัยครั้งนี้

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าสาเหตุที่ความผูกพันในการเรียนรู้ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่ได้เกิดจากวิธีการจัดการเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ แต่เป็นผลมาจาก (1) ลักษณะของเนื้อหาที่เน้นโครงสร้างมากกว่าการกระตุ้นอารมณ์ (2) ธรรมชาติของวิธี Stepping Stone ที่เน้นพัฒนาความเข้าใจในการเรียนรู้มากกว่าความรู้สึกลึก (3) ระยะเวลาในการทดลองที่จำกัด และ (4) การออกแบบกิจกรรมที่ยังไม่เน้นการกระตุ้นความผูกพันเชิงอารมณ์และพฤติกรรมอย่างเข้มข้น การที่ค่าเฉลี่ยของความผูกพันในการเรียนรู้หลังเรียนสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าแนวทางดังกล่าวมีศักยภาพในการส่งเสริมความผูกพันในระดับหนึ่ง และหากมีการพัฒนาเพิ่มเติม เช่น การเพิ่มกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วม การสร้างแรงจูงใจทางอารมณ์ การใช้สื่อที่หลากหลาย และการเชื่อมโยงเนื้อหากับบริบทชีวิตจริงของผู้เรียน อาจส่งผลให้ความผูกพันในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระยะยาว

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของการใช้วิธี Stepping Stone ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษาและความผูกพันในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความผูกพันในการเรียนรู้ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษา เรื่องการสร้างคำในภาษาไทย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าวิธี Stepping Stone มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนได้ ส่วนผลการวัดความผูกพันในการเรียนรู้ของนักเรียนพบว่า ค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย แต่ไม่แตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้นี้ยังไม่สามารถส่งเสริมความผูกพันในการเรียนรู้ได้อย่างเด่นชัด อาจเนื่องมาจากลักษณะของเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นเนื้อหาด้านหลักการใช้ภาษา ซึ่งมีลักษณะเชิงนามธรรมและอาจไม่สอดคล้องกับความสนใจหรือประสบการณ์ของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกไม่สนใจหรือไม่เกิดการมีส่วนร่วมทางอารมณ์ จึงทำให้ระดับความผูกพันในการเรียนรู้ไม่เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในอนาคตควรให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับ

บริบทชีวิตจริงของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจ และการเสริมสร้างแรงจูงใจภายใน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความผูกพันในการเรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น การวิเคราะห์คำ การสร้างคำ การทำงานกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความผูกพันในการเรียนรู้ โดยเฉพาะการกระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจของผู้เรียน

1.2 ในการประเมินผลการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยนอกจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ควรมีการประเมินด้านความผูกพันในการเรียนรู้ เช่น ความสนใจ การมีส่วนร่วม และทัศนคติของผู้เรียน เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลักการใช้ภาษากับตัวแปรอื่น เช่น ความผูกพันในการเรียนรู้ หรือแรงจูงใจในการเรียน เพื่ออธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา หรือเลือกกิจกรรมการเรียนรู้บางส่วนด้วยตนเอง เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของการเรียนรู้ ซึ่งอาจส่งผลต่อความผูกพันในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

2.3 ควรเปรียบเทียบวิธี Stepping Stone กับวิธีการสอนหรือรูปแบบการสอนอื่น ๆ เพื่อให้เห็นประสิทธิผลของแต่ละวิธีอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

https://academic.obec.go.th/images/document/1559878925_d_1.pdf

ชนัญชิตา ทูมมานนท์. (2564). ผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อระดับการยึดมั่นผูกพันในการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร, 23(2), 140–151.

- ณัฐภัทร มูลหัตถ์จันเดชา. (2568). การจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแนวคิดการสร้างความรู้เชิงสังคมเพื่อเสริมสร้างการอ่านเพื่อความเข้าใจและความผูกพันกับการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญลักษณ์ ชินวงศ์. (2560). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้กิจกรรมสแคฟโฟลด์ตามกระบวนการของกิบบอนส์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ดวงใจ ไทยอุบุญ. (2552). ทักษะการเขียนภาษาไทย. ด้านสุทธาการพิมพ์.
- นพมาศ ปลัดทอง. (2562). การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคนั่งร้านเสริมเรียนรู้ (ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิวะ ปินะสา. (2568). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ scaffolding ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning: ABL) ร่วมกับเทคนิคเกมเปิดแผ่นป้าย เรื่องเทคโนโลยีอวกาศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วารสารชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพรู, 5(1), 49–64.
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/jtplc>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้.
https://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf
- อรุณี ราชพัฒน์, ภัทราพร เกษสังข์, และพิกุล ภูมิโคกรักษ์. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์พหุระดับ. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 7(22), 1–12.
- Charbonneau-Gowdy, P., & Chavez, J. (2019). 3-M model for uncovering the impact of multi-level identity issues on learners' social interactive engagement online. *The Electronic Journal of e-Learning*, 17(2), 131–143.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th ed.). Routledge.
- Creswell, J. W., & Guetterman, T. C. (2019). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (6th ed.). Pearson.
- Gunning, T. G. (2024). *Creating literacy instruction for all students* (11th ed.). Pearson Education.

- Halverson, L. R., & Graham, C. R. (2019). Learner engagement in blended learning environments: A conceptual framework. *Online Learning*, 23(2), 145–178.
<https://doi.org/10.24059/olj.v23i2.1481>
- Robson, C., & McCartan, K. (2016). *Real world research: A resource for users of social research methods in applied settings* (4th ed.). John Wiley & Sons.
- Salkind, N. J. (2017). *Statistics for people who (think about) hate statistics* (6th ed.). SAGE Publications.